

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ
ด้านการศึกษารองเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้*
BUDDHA-DHAMMA INTEGRATION FOR PROMOTING THE EFFECTIVENESS
OF EDUCATIONAL BUDGET MANAGEMENT AT SCHOOLS UNDER
BANGKOK SOUTHERN KRUNGTHON GROUP

วันเพ็ญ วัฒนกุล, บุญตัน ดอกไธสง, พิเชฐ ทังโต

Wanphen Wattanakool, Boonton Dockthaisong, Phichet Thangto

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: chirdchai2011@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ และเพื่อศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านการพัฒนา ด้านการปรับเปลี่ยน และด้านความพึงพอใจ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณพบว่า กระบวนการบริหารจัดการ และหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ โดยมีประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย การผลิต ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน และการพัฒนา โดยนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการทั้งฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา และนำหลักการบริหารจัดการ PDCA มาบริหารเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ ทั้งการวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงงาน เพื่อให้เกิดการบริหารแบบครบวงจร

คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักพุทธธรรม; ประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ

Abstract

The objectives of this research paper were to study the effectiveness of budget management and to study factors affecting the effectiveness of budget management. The study of integrating Buddha-dhamma principles for promoting the effectiveness of educational budget management at schools under Bangkok Southern Krungthon District Group was conducted using mixed research methods. The sample groups consisted of 200 people. The tools included questionnaires and structured-in-depth interview scripts using descriptive and inferential data analysis.

The results showed that 1. The effectiveness of budget management overall was at a high level, arranged in order as follows: production, efficiency, development, and modification. And satisfaction. 2. Factors affecting the effectiveness of budget management was found that the management process by PDCA and the 4 principles of Iddhipada affected the effectiveness of budget management with statistically significant value at the 0.01 and 0.05 levels. 3. Integrating Buddha-dhamma principles for promoting the effectiveness of educational budget management at schools under Bangkok Southern Krungthon District Group with effective budget management consisting of production, efficiency, satisfaction, adjustment, and development by integrating the 4 principles of Iddhipāda, including Chantha, Viriya, Chitta, and vimamsa and contemplation. And applying PDCA management principles to promote the effectiveness of budget management. Planned and executed work according to plan, inspection, and work improvement to achieve integrated management.

Keywords: Integration; Buddha-Dhamma; Effectiveness of Educational Budget Management

บทนำ

การศึกษาให้การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ เพราะการศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้กำหนดนโยบายต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานครคือ สำนักการศึกษา ตามแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้อง

มาตรการและนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแผนการพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2565) แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องตามภารกิจ ด้านที่มหานครปลอดภัย มิติที่ 1.1 ปลอดภัยพิช มิติที่ 1.5 ปลอดภัยคนเมือง อาหารปลอดภัย ด้านที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน มิติที่ 3.2 การศึกษาสำหรับทุกคน และด้านที่ 7 การบริหารจัดการเมืองมหานคร มิติที่ 7.3 เทคโนโลยีสารสนเทศกรุงเทพมหานครได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน มิติที่ 3.2 การศึกษาสำหรับทุกคน (สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา ส่วนนโยบายและแผนการศึกษา, 2563)

การบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ได้รับการสนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบเงินอุดหนุนรัฐบาล แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งบเงินอุดหนุน เงินอุดหนุนทั่วไปรายการเงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับภาคเรียนที่ 1 - 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 5 รายการ รวมทั้งสิ้น 3,655,619,400 บาท โดยรายละเอียด คือ 1. รายการค่าจัดการเรียนการสอน เป็นเงิน 1,939,092,400 บาท 2. รายการค่าอุปกรณ์การเรียน เป็นเงิน 329,150,000 บาท 3. รายการค่าเครื่องแบบนักเรียน เป็นเงิน 328,197,400 บาท 4. รายการค่าหนังสือเรียน เป็นเงิน 581,271,900 บาท และ 5. รายการค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นเงิน 477,907,700 บาท (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2565)

การบริหารงบประมาณระหว่างปีของหน่วยงานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประสบปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณที่ล่าช้าซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยหลักที่สำคัญ คือ 1. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับการเบิกจ่ายงบประมาณ 2. ปัญหาการเปลี่ยนแปลง โยกย้ายของบุคลากรส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานและการรับผิดชอบงาน 3. ปัญหาผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการติดตามการเบิกจ่าย 4. ปัญหาด้านการปฏิบัติราชการไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ โดยการผนวกหลักทางพระพุทธศาสนา คือ หลักอิทธิบาท 4 (อภ.วิ. (ไทย) 35/431/342.) อันเป็นหลักธรรมอย่างหนึ่งที่ใช้ในการบริหาร ซึ่งมีความหมายว่า คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย 4 ประการ ประกอบด้วย 1. ฉันทะ (ความพอใจ) คือ ความต้องการและมีใจใฝ่รักที่จะ

บริหารงบประมาณด้านการศึกษาให้ประสบผลที่ดียิ่งขึ้น 2. วิริยะ (ความเพียร) คือ การเพียรพยายามในการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาดด้วยความอดทน เข้มแข็ง ไม่ท้อถอย 3. จิตตะ (ความคิด) คือ การเอาจิตที่คิดฝักใฝ่ในการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโดยไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไปกับสิ่งชั่วร้ายหรือกิเลสจากภายนอก และ 4. วิมังสา (ความไตร่ตรอง) คือ การใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญพร้อมทั้งตรวจตรา ตรวจสอบหาข้อยิ่งหย่อน คิดหาวิธีแก้ไขปรับปรุงและมีการวางแผนที่ดีในการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา หากการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อให้เกิดความรัก ความพอใจ ความขยัน อดทน ความตั้งมั่น มีใจจดจ่อและความไตร่ตรอง ก็จะเอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา และทำให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิผลสูงขึ้นและเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้
3. เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวโดยไม่มีการทดลอง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ข้าราชการสังกัดสำนักงานเขตจำนวน 7 สำนักงานเขต ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง กรรมการสถานศึกษา/เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน 70 โรงเรียน รวมจำนวน 400 คน (กองอัตรากำลัง, 2565)

2.2. กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 200 ตัวอย่าง

2.3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 5 คน กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน รวม 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยส่วนบุคคล 2. กระบวนการบริหาร 3. หลักอิทธิบาท 4 และ 4. ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือ โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ข้าราชการสังกัดสำนักงานเขต จำนวน 7 สำนักงานเขต ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง กรรมการสถานศึกษา/เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน 70 โรงเรียน จำนวน 200 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการผลิต ($\bar{X} = 3.60$) ด้านประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.60$) ด้านการพัฒนา ($\bar{X} = 3.60$)

เท่ากัน รองลงมา คือ ด้านการปรับเปลี่ยน ($\bar{X} = 3.58$) และด้านความพึงพอใจ ($\bar{X} = 3.56$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ พบผลการศึกษาดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กระบวนการบริหารจัดการ (PDCA) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กระบวนการบริหารจัดการ (PDCA) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้

ตัวแปรกระบวนการบริหารจัดการ (PDCA)	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.977	.175		5.599**	.000
การปฏิบัติตามแผน (D)	.260	.059	.317	4.399**	.000
การปรับปรุงแก้ไข (A)	.236	.061	.265	3.851**	.000
การตรวจสอบ (C)	.243	.082	.259	2.955**	.004
การวางแผน (P)	.137	.075	.200	2.964**	.003

Multiple R = .740^c $R^2 = .547$ Adjusted $R^2 = .540$ Std. Error = .412

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการ (PDCA) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ การปฏิบัติตามแผน การปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบ การวางแผน โดยผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .540 ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ได้ร้อยละ 54.0 ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .977 + .260D + .236A + .243C + .137P$$

$$Z_Y = .317Z_D + .265 Z_A + .229Z_C + .200Z_P$$

สมมติฐานที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้

ตัวแปรหลักอิทธิบาท 4	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.208	.202		5.981**	.000
วิริยะ (ขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทนไม่ย่อ ท้อ) (Iddhi2)	.387	.056	.439	6.875**	.000
ฉันทะ (มีใจรัก ศรัทธา และเชื่อมั่นต่อ หน้าที่) (Iddhi1)	.255	.064	.260	3.966**	.000
วิมังสา (หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ วางแผน ตรวจสอบ และประเมินผล) (Iddhi4)	.124	.042	.145	2.457*	.015
จิตตะ (ตั้งใจ จิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ จดจ่อ) (Iddhi3)	.109	.060	.134	2.057*	.019

Multiple R = .719^c R² = .518 Adjusted R² = .510 Std. Error = .400

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ วิริยะ (ขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทนไม่ย่อท้อ) ฉันทะ (มีใจรัก ศรัทธา และเชื่อมั่นต่อหน้าที่) วิมังสา (หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ วางแผน ตรวจสอบ และประเมินผล) และจิตตะ (ตั้งใจ จิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ จดจ่อ) ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .510 ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ได้ร้อยละ 51.0 ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.208 + .387Iddhi2 + .255Iddhi1 + .124Iddhi4 + .109Iddhi3$$

$$Z_Y = .300Z_{Iddhi2} + .216Z_{Iddhi1} + .204Z_{Iddhi4} + .121Z_{Iddhi3}$$

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ดังนี้ ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการผลิต โดยนำระบบการบริหารงบประมาณแบบระยะเวลาตามแผนการบริหารงบประมาณมาประยุกต์ใช้

ควบคุมงบประมาณให้เหมาะสม 2. ด้านประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์จุดบกพร่องในกระบวนการงบประมาณและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3. ด้านความพึงพอใจ โดยบุคลากรพึงพอใจในผลการปฏิบัติงาน มีความสุข บริหารงบประมาณถูกต้องตามหลักเกณฑ์ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 4. ด้านการปรับเปลี่ยน โดยปรับแผนกลยุทธ์ ตรวจสอบการใช้งบประมาณในทุกขั้นตอน 5. ด้านการพัฒนา โดยพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เหมาะสมกับงานอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการด้านการจัดการความรู้และร่วมมือกันพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งความโปร่งใส โดยนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ประกอบด้วย 1. ฉันทะ มีใจรัก ศรัทธา และเชื่อมั่นต่อหน้าที่ 2. วิริยะ ขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทนไม่ย่อท้อ 3. จิตตะ ตั้งใจ จิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ จดจ่อ 4. วิมังสา หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ วางแผนดำเนินการ ตรวจสอบ และประเมินผล และนำหลักการบริหารจัดการตามกระบวนการ PDCA มาบริหารเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ ทั้งด้านการวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงงาน เพื่อให้เกิดการบริหารแบบครบวงจร

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ 1. ด้านการผลิต โดยนำระบบการบริหารงบประมาณแบบระยะเวลาตามแผนบริหารงบประมาณมาประยุกต์ใช้ ควบคุมงบประมาณให้เหมาะสม 2. ด้านประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์จุดบกพร่องในกระบวนการงบประมาณและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ติดตาม ตรวจสอบด้วยความยุติธรรม 3. ด้านการพัฒนา โดยพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เหมาะสมกับงานอย่างต่อเนื่อง 4. ด้านการปรับเปลี่ยน โดยปรับแผนกลยุทธ์ ตรวจสอบการใช้งบประมาณในทุกขั้นตอน สร้างจิตสำนึกในการช่วยกันในการบริหารจัดการงบประมาณ และ 5. ด้านความพึงพอใจ โดยบุคลากรมีความสุข บริหารงบประมาณถูกต้องตามหลักเกณฑ์ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของชนะพงษ์ กล้ากลสิกิจ (2562) เรื่อง ประสิทธิผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ประสิทธิผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชรด้านการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคือ ด้านส่งเสริมและพัฒนาให้มีขีดความสามารถ ด้านการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองพบว่า ด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจ

ในระดับฐานราก ด้านเกิดศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้านพบว่า และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร การบริหารงานส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ การปฏิบัติงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงงาน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ 1. ด้านกระบวนการบริหารจัดการ (PDCA) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ การปฏิบัติตามแผน การปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบ การวางแผน ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .540 ซึ่งแสดงว่า กระบวนการบริหารจัดการ (PDCA) สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ได้ร้อยละ 54.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของนิอร ศรีสุนทร (2559) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประกอบด้วย กระบวนการ 6 ด้าน 53 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ด้านการวางแผนการปฏิบัติงานมี 10 องค์ประกอบ 2. ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานมี 11 องค์ประกอบ 3. ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน มี 8 องค์ประกอบ 4. ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงานมี 8 องค์ประกอบ 5. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานมี 8 องค์ประกอบ และ 6. ด้านการให้รางวัล มี 8 องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2. ด้านหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ วิริยะ (ขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทนไม่ย่อท้อ) ฉันทะ (มีใจรัก ศรัทธา และเชื่อมั่นต่อหน้าที่) วิมังสา (หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ วางแผน ตรวจสอบ และประเมินผล) และจิตตะ (ตั้งใจ จิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ จดจ่อ) ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .510 ซึ่งแสดงว่า หลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ได้ร้อยละ 51.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญชัย กุลวัฒนาพร (2564) เรื่อง รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการพบว่า การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 เรียงตามลำดับค่าอิทธิพลประกอบด้วย วิมังสา: ทำงานด้วยปัญญา ฉันทะ: รักงาน วิริยะ: สู้งาน

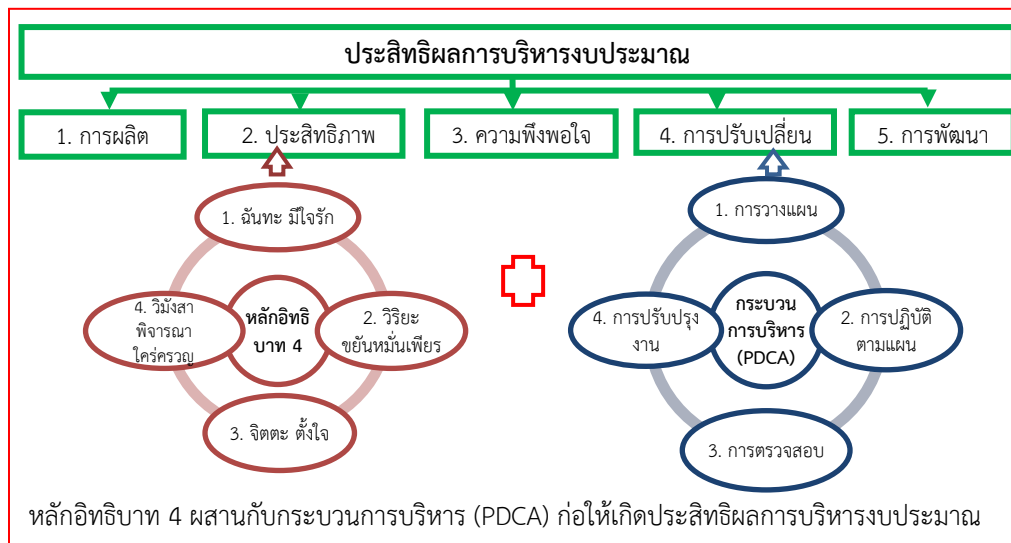
จิตตะ: ใส่ใจงานมีผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2. รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ มีองค์ประกอบของการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม ประกอบด้วยฉันทะ: มีใจรักในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยและการแปรรูปเป็นพลังงาน วิริยะ: พากเพียรเพียรระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่เสี่ยง จิตตะ: ติดตามตรวจสอบ บำรุงและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลัก และ วิมังสา: ปรับปรุงแก้ไขระบบป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและการเผาระวัง และต้องมีการพัฒนาการบริหารเป็นส่วนประกอบคือ การพัฒนาโครงสร้างองค์กร การพัฒนากระบวนการ การพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาพฤติกรรมการทำงาน และการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายเผียรระวังมลพิษสิ่งแวดล้อมด้วย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ดังนี้ ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการผลิต โดยนำระบบการบริหารงบประมาณแบบระยะเวลาตามแผนบริหารงบประมาณมาประยุกต์ใช้ ควบคุมงบประมาณให้เหมาะสม 2. ด้านประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์จุดบกพร่องในกระบวนการงบประมาณและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3. ด้านความพึงพอใจ โดยบุคลากรพึงพอใจในผลการปฏิบัติงานมีความสุข บริหารงบประมาณถูกต้องตามหลักเกณฑ์ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 4) ด้านการปรับเปลี่ยน โดยปรับแผนกลยุทธ์ ตรวจสอบการใช้งบประมาณในทุกขั้นตอน 5) ด้านการพัฒนา โดยพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เหมาะสมกับงานอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการด้านการจัดการความรู้และร่วมมือกันพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งความโปร่งใส โดยนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ประกอบด้วย 1. ฉันทะ มีใจรัก ศรัทธา และเชื่อมั่นต่อหน้าที่ 2. วิริยะ ขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทนไม่ย่อท้อ 3. จิตตะ ตั้งใจ จิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ จดจ่อ 4. วิมังสา หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ วางแผนดำเนินการ ตรวจสอบ และประเมินผล และนำหลักการบริหารจัดการตามกระบวนการ PDCA มาบริหารเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ ทั้งด้านการวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงงาน เพื่อให้เกิดการบริหารแบบครบวงจร สอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธัญพร พิพิธวรโกศล (2564) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างตัวแปรแฝงภายในพบว่ามีความเท่ากับ 0.75 แสดงว่าตัวแปรโมเดลคือ การ

จัดการภายในองค์กร และปัจจัยค้ำจุน สามารถร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ได้ร้อยละ 75 และยังพบอีกว่าสมการโครงสร้างตัวแปรแฝงภายในมีค่าเท่ากับ 0.65 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลประกอบด้วย การจัดการภายในองค์กร ปัจจัยค้ำจุน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันพยากรณ์การเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการ ได้ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ (รักงาน) วิริยะ (สู้งาน) จิตตะ (ใส่ใจงาน) และวิมังสา (ทำงานด้วยปัญญา) ส่งผลต่อการเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณด้านการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

ประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการผลิต โดยนำระบบการบริหารงบประมาณแบบระยะเวลาดำเนินการตามแผนบริหารงบประมาณมาประยุกต์ใช้ควบคุมงบประมาณให้เหมาะสม นำความรู้ ความสามารถด้านงบประมาณมาใช้ให้มีความ

คุณค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด แบ่งงานกันทำ ตรวจสอบขั้นตอน กระบวนการงบประมาณอย่างถี่ถ้วน 2. ด้านประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์จุดบกพร่องในกระบวนการงบประมาณและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ติดตาม ตรวจสอบด้วยความยุติธรรม หมั่นบำรุงรักษาสิ่งต่าง ๆ ให้สมบูรณ์อยู่เสมอเพื่อช่วยลดต้นทุน รวมทั้งการใช้บุคลากร เวลา ในการบริหารงบประมาณอย่างเหมาะสมได้มาตรฐาน 3. ด้านความพึงพอใจ โดยบุคลากรพึงพอใจในผลการปฏิบัติงานและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความสุข บริหารงบประมาณตรงตามความต้องการและความคาดหวังของบุคลากร ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีมาตรฐานในการบริหารงบประมาณ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ 4. ด้านการปรับเปลี่ยน โดยปรับเปลี่ยน หมุนเวียนหน้าที่การปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาผลงานใหม่ๆ หรือการบริการรูปแบบใหม่ ปรับแผนกลยุทธ์ ตรวจสอบการใช้งบประมาณในทุกขั้นตอน สร้างจิตสำนึกในการช่วยกันในการบริหารจัดการงบประมาณ 5. ด้านการพัฒนา โดยพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เหมาะสมกับงานอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการด้านการจัดการความรู้และร่วมมือกันพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งความโปร่งใส นำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในองค์กร เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการบริหารงบประมาณ

โดยนำหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณด้านการศึกษารองเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ประกอบด้วย 1. ฉันทะ (มีใจรัก ศรัทธา และเชื่อมั่นต่อหน้าที่) 2. วิริยะ (ขยันหมั่นเพียรด้วยความอดทน ไม่ย่อท้อ) 3. จิตตะ (ตั้งใจ จิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ จดจ่อ) 4. วิมังสา (หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ วางแผน ตรวจสอบ และประเมินผล) และนำหลักการบริหารจัดการตามกระบวนการ PDCA มาบริหารเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงบประมาณ ทั้งด้านการวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงงาน เพื่อให้เกิดการบริหารแบบครบวงจร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีนโยบายติดตามและประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างจริงจัง เพื่อให้บุคลากรและนักเรียนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง
2. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเชิงรุก โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการและประสานความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานอื่นในการจัดการงบประมาณตลอดวงจรงบประมาณ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรการประชุมกันอย่างต่อเนื่องเป็นการชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการบริหารงบประมาณ
2. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีการดำเนินการจัดทำแผน เสนออนุมัติแผนอย่างเป็นระบบ และระบุระยะเวลาในการบริหารงบประมาณ ตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดอย่างชัดเจน
3. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรดำเนินการบริหารงบประมาณด้วยองค์ความรู้และสร้างความรู้ความเข้าใจตามแนวทางการบริหารงบประมาณแก่บุคลากรอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานการณ์ ภาระงบประมาณ และแนวโน้มงบประมาณของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการจัดเตรียมข้อมูลประกอบการตัดสินใจ กำหนดนโยบายงบประมาณและวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามทิศทางการพัฒนาโรงเรียน
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมเข้าไปสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล และสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามแนวทางจริยธรรมข้าราชการ

เอกสารอ้างอิง

- กองอัตรากำลัง. (2565). *การจัดโครงสร้างการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร การแบ่งส่วนราชการ การกำหนดกรอบ อัตรากำลังและหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานและส่วนราชการ กรุงเทพมหานครและมาตรฐานกำหนด ตำแหน่งกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: กองอัตรากำลัง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ.*
- ชนะพงษ์ กล้ากลิจ. (2562). *ประสิทธิผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร (ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- เจริญชัย กุลวัฒนาพร และคณะ. (2564). *รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 10(2), 99-113.*
- นირ ศรีสุนทร. (2559). *การพัฒนาแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.*

- พัทธัญพร พิพิธวโรคิน. (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี* (ดุขฎีนิพนธ์ปรัชญาดุขฎีบัณพิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2565). *กองคลัง*. สืบค้น 8 ตุลาคม 2566, จาก <https://webportal.bangkok.go.th/bangkokeducation/page/sub/23539/กองคลัง>.
- สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา ส่วนนโยบายและแผนการศึกษา. (2563). *รายงานประจำปีการศึกษา 2564*. เอกสารประกอบของส่วนนโยบายและแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.